

La primavera dels pobles?

És possible, o fins i tot probable, que les revoltes i els canvis democràtics (reals, en curs, o només desitjats i imaginaris) que aquests últims mesos s'han produït en alguns països àrabs representen un verdader canvi d'època, tal com asseguren amb notable optimisme molts cronistes, líders polítics, observadors diversos i suposats experts en la matèria. És possible o probable, però no és gens segur. En la hipòtesi més favorable, que m'agradaria que fora la meua, el procés que hi ha en curs en una revolució autèntica i verdadera, una revolució democràtica, que entre altres coses hauria de desmuntar el prejudici *occidental* sobre el món àrab i musulmà, suposadament incapaç d'una vida civil lliure i autònoma, i d'una autèntica democràcia política. El prejudici té la seua expressió més radical en la tesi del *xoc de civilitzacions*, segons la qual aquesta, la civilització àrab/islàmica, hauria de topar necessàriament amb la nostra, cristiana/occidental, per raons intrínseques, substancials i inalterables. Com que probablement la realitat no és tan aspra ni tan rígida, hauria de ser possible interpretar aquests canvis i revolucions no com un misteri inexplicable, un esclat popular inesperat, sinó com un procés comparable a d'altres que han tingut lloc al llarg de la història contemporània, inclosa la història d'Europa. Més d'un historiador, per tant, ha intentat fer aquesta mena de comparacions, a distància en el temps i en l'espai: amb la *primavera dels pobles*, aquell seguit de moviments i de revoltes que el 1848, fa poc més d'un segle i mig, va somoure a tot Europa el sistema de poders i d'equilibris establert pel Congrés de Viena després de les guerres napoleòniques. Primavera dels pobles en dos sentits: el simplement democràtic contra les monarquies autoritàries o absolutes, i el de l'alliberament dels pobles sotmesos al domini dels poders imperials. El problema és que, almenys provisionalment, aquelles revolucions van fracassar: de la Sicília dels Borbó, a l'Hongria dels Habsburg, a la Varsòvia dels tsars, o al Frankfurt dels estats alemanys, els patriotes i

Joan Francesc Mira

els demòcrates van ser derrotats violentament, militarment i sense contemplacions. Com ara mateix a Síria o a Bahrain, o com hauria passat a Líbia sense la intervenció exterior a favor dels rebels. La primavera dels pobles europeus,

aquell 1848, va donar pas, tanmateix, a un hivern no gaire llarg: la democràcia, dita *burguesa*, o com en vulguem dir, va acabar imposant-se gairebé a tot arreu d'Europa, i els murs de les *presons de pobles* van caure a poc a poc, o van esclatar amb la Primera Guerra Mundial.

La qüestió, ara mateix, si és que la comparació té cap sentit, és si aquests moviments o insurreccions populars, de Síria fins al Marroc, estan destinats al fracàs o no, encara que siga un fracàs provisional i temporal. Si tornaran a imposar-se règims repressius i personals, com tornaren les monarquies autoritàries europees fa un segle i mig, o si ara els temps històrics seran més ràpids i els processos de canvi es consumaran en pocs mesos o en pocs anys. Hi ha hagut ja, en qualsevol cas, un canvi que sembla irreversible: en la imatge que des d'*occident* teníem dels països àrabs, inclosa la seua joventut urbana, i sobretot en la imatge que aquests pobles i aquests joves tenen d'ells mateixos. Fins i tot, en el *nostre* imaginari habitual (sempre injust, tal com sol passar), la figura dels joves manifestant-se a les places del Caire, de Tunis o de Casablanca ha substituït la imatge del terrorista barbut i fanàtic. Confiam en aquests joves àrabs, i no únicament els joves, que als carrers i a les places reclamen per damunt de tot (i esperem que siga així: en primer lloc i per damunt de tot) allò mateix que es reclamava als carrers i les places de les ciutats d'Europa el 1848. Confiam, també, que els perdedors no siguin només els dictadors i els seus règims, sinó l'integrisme religiós que podria aspirar a ser-ne el successor. De moment, les revoltes populars no han sigut mogudes i dirigides per l'islamisme radical. De moment, l'exigència democràtica pareix que és la que guia els rebels i els revoltats. Si tot això és verdaderament així (un gran "si..."), la primavera no haurà estat un somni.

“Confiam en aquests joves àrabs, i no únicament els joves, que als carrers i a les places reclamen per damunt de tot (i esperem que siga així: en primer lloc i per damunt de tot) allò mateix que es reclamava als carrers i les places de les ciutats d'Europa el 1848”